ეროვნული
ბიბლიოთეკა

მწყემსი

მე ვარ მწყემსი კეთილი: მწყემსმან კეთილმან სული თვისი დაჰსდვის ცხოვართათვის. იოან. 10—11.
ჰპოვე ცხოვარი ჩემი წაწყმედული. მსრეთ იყოს სიხარული ცთა შინა, ეროისათვის ცოდვილისა. ლუკ. 15—4.
მოვედით ჩემდა ყოველნი ბაშურანი და ტვირთ-მძიმენი და მე განვისვენოთ თქვენ. მათ. 11—28.

№ 5 1883—1905 15 მარტი

უჯარო და უმართლო ცილის წამება

„ცნობის ფურცლი“-ს მე-2764 ნომერში ჩვენ ეითხულობთ შემდეგს:

„მდედრებმა წაბილწეს წმინდა სახარება, კარუნენ ქრისტეს მენსა ადამიანთა ძმობისა და თანსწორობის ეგულისხმ და მძაგრად ამოუდგენენ ბეგერში ჩვენდა მესაზეზდალი“, — ამბობენ გურული ბერეები. ამ სიტყვებში ეარ, ბეგლის მბაგარი ზეშმარტებაა. ისეთი მაკადონი მოჭეშეთ მდედრების „ბოდიერობადან“, რომ ბეგლ ეაბ სეკლ ეფარებს ბოსტიერის კრებაზე ლეშეტერ- ბორის ერთი ნამამასხდასირი იოო, რომელმაც კ ეენინა ეარამ-ბერეს, მაბრძანებლენენ და ბოტეგენენ ეს მდედრების ლრმის ფეფლს ასდებადო, ეარმეშ- ტელ, წალდ, კარდალ, ქეეშაკენ, ბეგლეფლი ბერ- ა, ეეკანსენენ სიბანს ეიძრობდი სიეარიდ ბასასეიდან. ა ეაკრობა კიმარსი და ეარეენ იეიდ ეს ნიეობი, უფრასებმა მე დამბრალეს და 15 ლდიო ჩამსეენ „ნ- ობახსშეო“. „ბამასხდასად რომ ეიეიეთ, ბანა არ ეეიქეამთ თქვენთეის, რა და რა ნიეობი ბეგიძლიანთ ბაეეიდოთ ბლეენს ეალშეი?» ჭეითხა ეარამ-ბერეემ ნამამასხდა- სარს «ოეითოო ბეეურესტორომ დაიარა ეს ადგილები, ნახა ბლენებისაგან ეარომეეფლი ნიეთეები. ადგილობრეემ პოლიციამ აეეხნა, რომ ჰქეური ჩეეულება ასეთიეთ და ბეეურესტორომაც დეეჯერა, რასაკვირველია. რიეა ხაჩეეგ- რი ბანეეხსდეთ, შემობეეეეეარა — «დასეეშმიეთ, თიორემ რეე- სეეთეში, ცივ ქე�ეეხაში ამობეეიოთეენენ თეეესოო». მთეეგ- ორობამ აეეეეხსნა, მარტო ხარენი არ ეენდა ეაორთეოთ ბლენებს სასეეფლეიეთ ეალშეი, დასარჩენან ბა ეეეედიფრას ეაორომე�ეს ნაეა ბეეძლეეეთოო». ამნაირ ცარეეე-ბლეეეთ არჩენენენ სიოფლის მიბეელეეი «ქრისტეს მენეეანის მეა- დაეეეეეს მეეედლეეეს.“

ძლიერ ბეეეეეირა, რომ ბეეეეეეირი სიტეეეეირი ერთ მხარეს ალეაბარაკეებენ, მაგრამ მეორე მხრისაგან კრინ-

ტი არ ისმის. საზოგადოება კითხულობს მხოლოდ ერთი ბრალდებულის თავის გამართლებას, მაგრამ სრულებით არას ალაპარაკებენ მეორე მხარეს. არა თუ ნებას არ აძლევენ თავის გამართლებისას, არამედ იმასაც თხოულობენ, რომ ო

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ᲮᲐᲚᲮᲘᲡ ᲛᲝᲫᲠᲐᲝᲑᲐ ᲨᲝᲠᲐᲯᲘᲡᲘᲡ ᲛᲐᲖᲠᲘᲡᲐᲨᲘ.

წარსული ორი კვირა შორაჯინის მაზრა წარმოადგენდა სწორეთ საშინელს სურათს. ყოველ დღე და ღამე იწვებოდა დიდის უბედურობით გლეხებისაგან აშენებული კანცელარიები. გადაბუგულ კიცხის, ბოსლიეფის, საქარის, კლდეეთის, შორაჯინის, ლიღვნის და სხვა სოფლის კანცელარიები. 6 მარტს შეადგინა წაუკიდეს კვალითის შვვნიერ გეგმით აშენებულ იკლესიის ეცხლი და ფერფლად აქციეს. მთელი რველი ამ დროს წირვას ისმენდნა ზემო ეკლესიაშია ᲮᲐᲚᲮᲘᲡ ᲖᲐᲠᲘᲐᲠᲝᲑᲐ. ᲕᲘᲓᲘᲡᲐᲛ ᲛᲘᲘᲢᲐᲜᲐ ᲐᲛᲐᲕᲘ, ᲠᲝᲛ ᲛᲔᲑᲝᲜᲢᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲨᲔᲛᲘᲫᲚᲝ ᲣᲑᲔᲓᲣᲠᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲔᲙᲚᲔᲡᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲬᲐᲣᲙᲘᲓᲔᲗ ᲛᲝᲜᲐᲮᲣᲚᲘ ᲓᲐ ᲔᲒᲚᲘᲡ ᲬᲐᲣᲙᲘᲓᲔᲗ ᲛᲝᲜᲐᲮᲣᲚᲘ ᲓᲐ ᲔᲒᲚᲘᲡ ᲓᲐᲡᲐᲬᲕᲘᲐᲕᲝᲓ. ᲮᲐᲚᲮᲘ ᲓᲐ ᲛᲘᲦᲔᲑᲔᲚᲘ ᲒᲐᲛᲘᲪᲚᲔᲗ ᲓᲐᲡᲐᲛᲐᲚᲐᲓ, ᲠᲝᲛ ᲔᲡ ᲛᲘᲡᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲐᲠᲐ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

აქვსთ ზოგიერთი მიზეზები მოძღვართა დამდურვებისა, მაგრამ ეს მიზეზები მოძღვრების დამოუკიდებლად ჩნდება და სამღვდელოებას არაფერი ბრალი არ აქვეს, როგორც ამას შემდეგში განვმარტავთ.

ᲥᲘᲠ. ᲔᲠᲛᲘᲐᲨᲕᲘᲚᲘ.

ᲒᲣᲠᲘᲘᲡ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ

დაბა ხიდისთავიდან ქვეითად გაუდგეკით სოფ. ჯვარცმას, რომელიც წარმოადგენს ჯვარცმის საზოგადოების შუა-გულს. ხიდისთაველი მ სპინძღები მოგვყვნენ ჯვარცმამდის და შინაურულად, გულახდილად გვესაუბრებოდნენ გზაში. საზოგადოდ გურულები კარგად მოეწყვნენ კრიმ-გირეის და სისწორით დაფაცხეს იმისი უბრალო მარტივი ქცევა. ჯვარცმამდის 3 ვერსი გვქონდა გასავლელი ოღრო-ჩოღრო ადგილები და ერთ საათს მოეწნდით. შორიდან დავინახეთ ჯვარცმის კანცელარიასთან თავმოყრილი ხალხი (ულ ათასამდე კაცი, ქალი და ბავშვი იქნებოდა. ავედით „კანცელარიის“ ბალკონზე. კრიმ-გირეიმ მიმართა ხალიმთა ხალხს და სთხოვა დეპუტატები აერჩინათ სალაპარაკოდ. გამოვიდა 16 კაცი. როგორც მოსალოდნელი იყო, აქაც ის მოთხოვნილება გამოაცხადეს გურულებმა, რაც სხვა ადგილებში.

ხიდისთაველ დეპუტატს თქმისა არ იყოს, ყველა გურულს სამი უბრალველესი მოთხოვნილება აქვს—მიწა, პური და თავისუფლება. აქაც დამშეული, უმიწაწყლოდ მეტად შეეწუხებულნი ხალხია, აქაც მძლავრად და თავხედურად გაჭქონდა ლაზუური თავისუფლების შემმდალავ პოლიციის მთარ-ხს როცა მცხოვრებნი პოლიციის თვითნებობაზე ლაპარკობენ, სახე ეხსნებათ, თვალები ნაბერწყლებს ყრიან, თქვენ თვალ-წინ წარმოგიდგებათ ის საზარი ადამიანის მსგავლი ძალი, რომელიც არაფერს საშუალებას არ ზოგავდა მაზრის ბატონობის გასაკეცელებლად. აქაც მემამულეების ადგილებში გლეხთა გაფიცვის ეროს, გლეხების წინააღმდეგ ამბედრა აკმინისტრაცია. ჩამოვდა მაზრის უფროსი და მეზათ დაეცა თავს გლეხების მიერ ᲗᲐᲡᲗᲐᲜ მოსალაპარაკებლად არჩეულ დეპუტატებს.

გამოვიდა კრიმ-გირეისთან ამ ის საზარბლად ერთი კაცი, რომელმაც თავის ᲮᲣᲠᲒᲖᲔ გამოსცადა პოლიციის ცხარე არგუმენტები. შეგეკრიბა პოლიციამაო,—სთქვა ამ ᲮᲐᲜᲨᲘᲗᲨᲘᲡᲣᲚᲘᲐ კაცმა,—ᲐᲕᲐᲠᲩᲘᲔᲗ 15 დეპუტატი და როცა წარუდგენენ, თავს დაგვეკა, „ᲑᲔᲠᲘᲡ ᲮᲢᲣᲒᲘᲗ გაგვლანძღა, ᲑᲔᲠᲘᲡ ᲮᲔᲚᲘᲗ გაგვლანძღა მაზრის უფროსმა; შემდეგ ᲩᲮᲐᲮᲐᲢᲣᲠᲘᲗ დაგვიბარა და იქ რომ გამოვცხადდით, სპპოლიციო დარაჯებს უბრძანა, გაამთარახეთ ეს ᲮᲐᲚᲮᲘᲗ. ᲩᲮᲐᲮᲐᲢᲣᲠᲘᲡ მთელი ბაზარი უყურებდა ᲩᲕᲔᲜ აᲨᲘᲝᲙᲔᲑᲐᲡ. ᲑᲝᲭᲐᲣᲚᲘᲡ ᲪᲝᲚᲛᲐ ᲕᲔᲠ ᲛᲘᲝᲛᲘᲜᲐ და გამოგვესარჩო, ᲩᲔᲓᲒᲐ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ და მაზრის უფროსის შუა. მაგრამ ᲕᲔᲠᲐᲤᲔᲠᲘ გაᲐᲬᲧᲝ, ᲕᲔᲠ დაგვიფარა ამ ღვთისნიერმა მანდილოსანმა. მემამულეებმა დააპირეს შეეᲛᲘᲠᲙᲘᲜᲔᲑᲘᲗ ადგილების საყანული, მაგრამ მაზრის უფროსი წინ აღუდგა მემამულეებს, მოელაპარაკა და ᲰᲐᲬᲝᲜᲐ, რომ არ დასთანხმებულიყვნენ, „უᲜᲓᲐ მოკაკოოთ გლეხები, არაფერი არ უნდა დაუᲗᲘᲛᲘᲗ, თორემ მერე უფრო გათამამდებიან ᲓᲐ თავზე დაგაᲯᲓᲔᲑᲘᲜᲐᲗ“. ეს რომ სთქვა ხალხის არჩეულმა დეპუტატმა, უთხრა კრიმ-გირეის: ერთი ამ მემამულეთაგანი ეხლი აქ კრებაზეა და შეგიძლიანთ ᲮᲔᲗᲘᲗᲮᲝᲗ, მართალს მოგახსენებთ თუ არაო. კრიმ გირეიმ მიმართა მემამულეს. რომელმაც დაამოწმა დეპუტატის ნათქვამი.

კრება გაფაციცებით თვალ-ყურს ადევნებდა დეპუტატების ლაპარაკს. ქალებიც მრავლად იყვნენ კრებაზე და ცხადად ეტყობოდათ, რომ, ხალხთან ერთად, ერთის გრძნობით უცქიმდთ გული. ადგილის სივიწროეზე რომ დაიწყეს ლაპარაკი დეპუტატებმა, აქაც თავი ᲘᲜᲜᲐ გურიის საერთო ᲪᲘᲠᲘᲜᲐᲛᲘᲐ. 2 ᲥᲪᲘᲐ ადგილი აქვს საშუალო რიცხვით ᲯᲕᲐᲠᲘᲡᲛᲔᲚᲘ მოსახლეს და იძულებული იყო მემამულეების ადგილებში ემუშაᲕᲜᲘᲗ. რასაკვირველია, გამწარებულ მდგომარეობაში ᲰᲐᲕᲐᲠᲔᲑᲐ გლეხობა. მოურავები, ხალხის დაᲣᲭᲘᲜᲔᲑᲘᲚᲘ მტრები, ეს მუქთა მჭამელა შეამავლები, ყველაზე უფრო აᲬᲣᲮᲔᲑᲓᲜᲔᲑᲘ ᲓᲐ ᲪᲘᲠᲘᲜᲐᲯᲒᲔᲑᲘ ᲮᲐᲚᲮᲘ. ᲘᲯᲐᲠᲐ ᲪᲐᲚᲙᲔᲯᲐ იყო და მოურავის გადასახადი ქრთამიც ᲪᲐᲚᲙᲔᲯᲐ. საზოგადოდ, აქ 15—25 ფუთი სიმიდი მოდის ᲪᲘᲯᲔᲯᲐᲖᲔ, და ᲘᲯᲐᲠᲐ—მოსავლის ᲗᲐᲮᲘᲯᲐᲠᲘᲐ. თუ გლეხი მოურავს ქრთამს არ მისცემდა, იგი დროზე არ მიეიღოდა ყანაში შეგროვილ მოსავლის გასაყოფად. სიმიდი დიდ-ხანს ᲔᲧᲐᲠᲐ ᲧᲐᲜᲐᲨᲘ, ᲛᲘᲗᲘᲓᲘ ᲞᲘᲠᲗᲣᲧᲘᲐ და ᲚᲞᲘᲗᲘᲓᲘ. ᲐᲛᲘᲡᲗᲐᲜᲐ გაპირებულმა მდგომარეობამ გამოიწვია

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გლეხთა გაფიცვა, რომლის დროსაც არა მარტო მაზრის უფროსი, გუბერნატორიც მრისხანედ თავს დასცხა გლეხებს, ჩამოიარა სოფელი, სადაც ყაზახების ეკაზეკაცია იყო ჩაყენებული, მუშტებს უღერებდა და ემუქრებოდა ხალხს—როგორ თუ გაბედეთ და მემამულეებს ეწინააღმდეგებით, ჯარს დაგასვეთ და ძირიან-ფესვიანად აღმოგიფხვრითო.

შემდეგ მოდდლებზე გადავიდნენ დეპუტატები და საზოგადოდ, როგორც ყველგან, მწარედ ჰკიცხავდნენ ანგარებას და ურცხვ ქცევას, საროშენოებით ვაჭრობას. მაგალითები მოიყვანეს, როცა მოდლები სახოგადენ საქორწინო ქალ-ვაჟთ წინ-და-წინ გადაეჭრილ ფასს და სანამ არ მისცემდნენ, ჯარის არ სწერდნენ. მეზობლები ფულს უგროვებდნენ ღარიბ ქალ-ვაჟს და მადა-აწლილ მოდდლებს აძლევდნენ ამ საცოდაობით ამონაწერ ფულს. მოგვაშორეთ მოდდლები თავიდან, თხოულობდა ხალხი, არ გვინდა ისინი არც სკოლებში ხალხის განათლებაში, არც საღვთო სჯულის სწავლებაში. ვისაც სურს და ენდომება თავის ხარჯით შეინახოს მოდდლები: მას წავლებლობა მხოლოდ იმას შეუძლიან, ვინც ხალხის ნდობითაა მოსილი. ჩვენ დღეს ქრისტიანინ მოდდლები არა გვყავნან—დაასრულეს სიტყვა დეპუტატებმა,—მათ გარყვნეს ხალხი და სარწმუნოება.

შემდეგ დეპუტატებმა მკაფიოდ, ადვილ-გასაგებად და საბუთიანად მოითხოვეს არა ბიპარი გადასახადების გაუქმება, კრების, სიტყვის, აზრის, გფიცვის თავისუფლება, პირადენების და ბინის ხელშეუხებლობა; მოითხოვეს ხალხის არჩეულ პირთაგან დამფუძნებელი კრების მოწვევა; ხალხის ამორჩეული კაცები უნდა ჰქონოდნენ ქვეყანას და ჰნიშნავდენ მოხელეებსო (მემამულეები და ხაზინა დიდ ღალას იღებენ და სოფლად ჩვენმა ამორჩეულმა უნდა დაიწყოს ადგილ-მამულის, ტყეებისა და საძოვარ ადგილების ბაეი); მოითხოვეს, მუდმივ ჯარის გაუქმება, რადგან ხალხი არავის არაფერს ერჩის და არ უნდა მუდმივი ჯარიო. თუ ვინმე თავს დაგვეცესა, მაშინ ჩვენ თავად შეგვიძლიან გავსცეთ პასუხიო. ყველა წოდება უნდა სწორი იყოს კანონის წინაშე, სწავლა-განათლება უნდა იყოს საყოველთაო, საყოველთაო და უფასო. ქართულ ენაზე უნდა ასწავლონ ყველა საგნები საშუალო დაბალ სკოლაში ქართული ენა როგორც საგანი უნდა ასწავლონ უნივერსიტეტში. თუ კაცს თავისი სამშობლო ენა არ უყვარს, და არა აქვს, სხვებსაც ვერ შეიყვარებს.

რუსეთში 146 სხვა-დასხვა ერი ცხოვრობსო, უთხრა ამაზე დეპუტატს კრიმ-გირეიმ, და ყველამ რ თავისი ენა მოითხოვოს სასწავლებელში?—ყველ დაკმაყოფილებული უნდა იქნასო, უპასუხა გურ ლებმა. რუსული ენა მხოლოდ საგალდებულო (ნად უნდა შემოღებულ იქმნას სასწავლებელში შემდეგ დეპუტატებმა მოითხოვეს შემოსავალზე გ დასახადის დაწესება იმ წესით, რომ ვისაც 500 მან. ნაკლები შემოსავალი აქვს, არაფერი გარდახდეს. მოითხოვეს პოლიტიკურ დამნაშავეთა განთავისუფ ლება და დაბრუნება, ჯარის წაყვანა ნატანებიდან რადგან ხალხი შფოთავს, მუშაობას გული ვერ დ უდგა ამ ჯარის მოლოდინშია.

კრებამ კერძო საჩივარით მიმართა კრიმ-გირეი თავ. ვარლამ ერისთავს უჩიოდა, სამის საზოგადო ბის სახელით (ამაღლება, ნანეფიქვილი და ჯვრ პირობით შეკვრა რუსეთ-ოსმალეთის ომის დ სანტეტდანტოს პროვიანტის მტანნის შესახებ, ა შესარული პირობა და სამ საზოგადოებებს 18 ათასი მანეთი გადაახდევინეს. ჩვენთვის არაფერი უთქვამს თავ. ერისთავს, მამასახლისებთან დაწერო საქმე და შემდეგ კი ჩვენ გაუტყუვდით, ვილში ჩავარდნ დღემდისაც გვაბდევნებენო. კრებამ გამოაც აგრეთვე, რომ მთავრობის მიერ დაყენებულმა სახლიანმა საზოგადოების ფული გაფლანგა, ანგა ში არ წარმოადგინა და გიპპარა. საკვები თ (**продоволст. кан.**), რომელსაც უკვე 9 წელი საც აგროვებს სოფელი, ვინ იცის ვის ხელ ში. ამ ნაბ, დიდ შიშმლობის დროს, სოფელმა მო თხოვა ეს თავისი ფული და არაფერი პასუხი მიიღო. სოფელმა გამოაცხადა აგრეთვე, უნდა (ვინთავისუფლოთ მოდდლების სასარგებლოდ გად ხადისგან (დრამა). როცა ზოგიერთმა მდედ თვითონ განაცხადა სურვილი არ (გლეხებისაგან დრამა, მაზრის უფროსმა ძალა დ და გადაახდევინა. უკანასკნელ პირუტყვს მფარველი,—სთქვეს დეპუტატებმა,—ჩვენ-კი გვეყოს, ამიტომ ჩვენ თვითონ მოვაწყობთ ჩვენ ს სანამ ჩვენი მოთხოვნილება დაამაყოფილებულ იქნება, არ დაეცხრებითო.

კრება რომ დასრულდა, ხალხმა აჩვენა კრი გირეის ეგრედ წოდებული ხელ-ფეხიანი მუხა, რომელზედაც ძველ დროში მებატონეები დასჯიან ყმების ხელ-ფეხს ჩამოკიდინებდნენ ხოლმე. (ს. ფურ.)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ᲡᲐᲣᲑᲐᲠᲘ.

«ᲪᲜᲝᲑᲘᲡ ᲤᲣᲠᲪᲚᲘᲡ» 2660 ᲜᲝᲛᲘᲠᲨᲘ ᲬᲙᲘᲗᲮᲣᲚᲘᲡᲗᲐᲜ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲡᲐᲣᲑᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲡᲐᲣᲑᲐᲠᲘ:

უᲩᲘᲓᲣᲗ ᲘᲐᲠᲘᲡᲙᲚᲔᲕᲘᲗᲘ ᲒᲐᲩᲘᲜᲔᲚᲘᲡ ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲑᲠᲬᲧᲘᲜᲕᲔᲚᲘ ᲮᲐᲜᲐ ᲑᲔᲒᲠᲘᲡ ᲰᲭᲘᲜᲝᲜ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲓᲔᲓᲘᲜ ᲒᲐᲪᲘᲚᲔᲑᲘᲗ ᲡᲬᲐᲠᲘᲛᲔᲑᲓᲐ. ᲐᲡᲔᲗᲘ ᲣᲛᲘᲗᲮᲐᲕᲘ ᲮᲐᲜᲐᲒᲘ ᲛᲘᲓᲐᲜᲘᲐ ᲛᲗᲚᲘᲡ ᲬᲐᲠᲣᲚᲘᲡ ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲔᲑᲘᲗ. ᲠᲝᲛᲚᲘᲡ ᲔᲜᲐ ᲛᲝᲛᲡᲣᲚᲘᲐ, ᲠᲝᲛᲚᲘᲡ ᲙᲘᲚᲝᲛᲘ ᲐᲮᲬᲠᲘᲡ ᲧᲕᲔᲚᲐ ᲘᲛ ᲣᲛᲐᲠᲗᲮᲐᲕᲘ ᲓᲐᲛᲘᲐᲠᲘᲐ ᲛᲔᲪᲔᲜᲐᲢᲘ ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲔᲑᲘᲗ? ᲓᲦᲔᲡᲐ ᲓᲐ ᲫᲚᲘᲔᲠᲘᲡ ᲘᲛᲘᲠᲘᲡ ᲛᲘᲪᲔᲣᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲓᲐᲑᲚᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐ ᲓᲐᲪᲘᲡᲣᲚᲘᲡ ᲘᲛᲘᲠᲘᲡ ᲒᲣᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲔᲠᲝᲕᲜᲔᲑᲘᲗᲘᲡ ᲡᲐᲥᲛᲔ ᲓᲐᲒᲠᲬᲘᲜᲓᲔᲡ ᲔᲠᲝᲕᲜᲣᲚᲘ ᲡᲐᲥᲛᲔ, ᲔᲡᲔ ᲘᲒᲘ ᲔᲠᲘᲡ ᲣᲮᲚᲘᲐᲕᲗᲐ ᲓᲐ ᲮᲚᲘᲚᲣᲚᲗᲐ ᲫᲐᲚᲗᲐ ᲒᲐᲜᲒᲘᲗᲐᲠᲔᲑᲘᲡ. ᲛᲔᲪᲘᲜᲐᲛ ᲓᲐ ᲓᲣᲨᲕᲘᲡᲐᲛ ᲡᲬᲠᲘᲜᲓᲔ ᲐᲛ ᲨᲔᲪᲘᲠᲝᲕᲘᲡ ᲘᲓᲔᲐᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲪᲘᲠᲝᲕᲐᲜᲘᲡ ᲓᲐᲣᲪᲐᲠ ᲛᲐᲮᲔᲡ ᲬᲐᲠᲣᲚᲘᲡ ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲔᲑᲘᲗ, ᲒᲐᲛᲝᲛᲘᲐᲠᲘᲐ ᲘᲕᲘᲠᲘᲘᲡ ᲛᲔᲪᲔᲜᲐᲢᲘ ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲔᲑᲘᲗ? ᲓᲘᲓᲘᲐ ᲓᲐ ᲫᲚᲘᲔᲠᲘ ᲘᲛᲘᲠᲘᲡ ᲛᲘᲪᲔᲣᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲣᲛᲝᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲔᲑᲘᲗ. ᲠᲝᲛ ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲔᲜᲐ ᲐᲠᲐᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲐ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲮᲚᲔᲑᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲮᲚᲔᲑᲘᲡ ᲛᲘᲪᲔᲣᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ ᲔᲠᲘᲡ ᲘᲕᲘᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲮᲚᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲐᲠᲐ ᲪᲮᲠᲝᲑᲐ. ᲐᲡᲔᲗᲘ ᲡᲐᲣᲑᲠᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲐ ᲓᲦᲔᲡ ᲓᲐ ᲓᲦᲔᲡᲐᲪ ᲐᲠᲐ ᲪᲮᲠᲝᲑᲐ.

ᲜᲔᲢᲐᲠᲗᲡᲚᲔᲑᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲩᲕᲔᲜᲘᲗ „ᲤᲘᲚᲝᲡᲝᲤᲝᲡᲐᲗᲕᲘᲡ“ ᲛᲝᲛᲖᲠᲓᲔᲑᲘᲡᲐ ᲘᲡᲢᲝᲠᲘᲙᲝᲡᲗᲐᲜ ᲞᲚᲐᲢᲝᲜᲘ ᲙᲘᲚᲝᲡᲐᲜᲘᲡᲐᲛᲓᲔ ᲓᲐᲐᲮᲐᲠᲗᲐᲗ ᲘᲕᲘᲠᲘᲡ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲘᲡᲐᲛᲓᲔ ᲛᲘᲪᲔᲚᲔᲑᲘᲡ ᲣᲛᲝᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲡᲢᲘᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ.

ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ ᲛᲘᲮᲔᲚᲘᲗ ᲐᲛ ᲨᲔᲪᲘᲠᲝᲕᲘᲡ ᲘᲓᲔᲐᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲪᲘᲠᲝᲕᲐᲜᲘᲡ ᲓᲐᲣᲪᲐᲠ ᲛᲐᲮᲔᲡ ᲬᲐᲠᲣᲚᲘᲡ ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲔᲑᲘᲗ ᲘᲕᲘᲠᲘᲘᲡ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲘᲡᲐᲛᲓᲔ ᲛᲘᲪᲔᲚᲔᲑᲘᲡ ᲣᲛᲝᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲡᲢᲘᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ.

ᲡᲐᲓ ᲓᲐᲒᲠᲩᲔᲜᲘᲡ ᲐᲡᲔᲗᲘ „ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓᲠᲘᲡ“ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑ. ᲛᲗᲚᲘᲡ ᲡᲐᲛᲔᲤᲠᲔᲚᲝ ᲦᲐᲚᲔᲑᲘᲗ, ᲑᲐᲢᲝᲜᲘ, ᲛᲝᲒᲕᲘᲡᲕᲔᲜᲔᲗ, ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲣᲧᲝᲗ ᲕᲘᲪᲘᲗ, ᲠᲐᲪᲐ, ᲐᲜ ᲒᲘᲜᲓᲐ ᲕᲐᲠᲗᲐᲠ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲫᲚᲘᲐᲠᲘ ᲛᲘᲪᲮᲝᲜᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲗᲐᲕᲘᲡᲣᲚᲘ ᲐᲠ ᲛᲘᲛᲚᲘᲐᲜ ᲓᲐ ᲛᲨᲚᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲜᲐᲒᲠᲔᲑᲐᲡ. ᲠᲩᲔᲛᲘᲡ ᲓᲐ ᲓᲣᲨᲘᲡᲐᲛ ᲡᲬᲠᲘᲜᲓᲔ ᲐᲛ ᲨᲔᲪᲘᲠᲝᲕᲘᲡ ᲘᲓᲔᲐᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲪᲘᲠᲝᲕᲐᲜᲘᲡ ᲓᲐᲣᲪᲐᲠ ᲛᲐᲮᲔᲡ ᲬᲐᲠᲣᲚᲘᲡ ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲔᲑᲘᲗ, ᲒᲐᲛᲝᲛᲘᲐᲠᲘᲐ ᲘᲕᲘᲠᲘᲡ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲘᲡᲐᲛᲓᲔ ᲛᲘᲪᲔᲚᲔᲑᲘᲡ ᲣᲛᲝᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲡᲢᲘᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ.

ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ ᲛᲘᲮᲔᲚᲘᲗ ᲐᲛ ᲨᲔᲪᲘᲠᲝᲕᲘᲡ ᲘᲓᲔᲐᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲪᲘᲠᲝᲕᲐᲜᲘᲡ ᲓᲐᲣᲪᲐᲠ ᲛᲐᲮᲔᲡ ᲬᲐᲠᲣᲚᲘᲡ ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲔᲑᲘᲗ ᲘᲕᲘᲠᲘᲘᲡ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲘᲡᲐᲛᲓᲔ ᲛᲘᲪᲔᲚᲔᲑᲘᲡ ᲣᲛᲝᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ ᲡᲢᲘᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ.

ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲮᲚᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲩᲕᲔᲜᲘᲗ ᲐᲛᲘᲜᲓᲐ ᲬᲘᲜᲐᲪᲘᲐ ᲘᲡᲢᲝᲠᲘᲙᲝᲡᲘᲡᲐ. ᲒᲐᲠᲓᲔᲑᲜᲘᲗᲘᲡ, ᲛᲐᲠᲗᲚᲔᲑᲘᲡ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲡᲣᲚᲔᲠᲘᲐᲜᲓ ᲨᲔᲠᲩᲔᲚᲘᲡ ᲓᲐᲛᲐᲯᲔᲠᲔᲑᲚᲘᲡ ᲓᲐᲛᲐᲯᲔᲠᲔᲑᲚᲘᲡ ᲛᲘᲖᲔᲖᲘᲗ. ᲐᲛᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ ᲛᲐᲠᲗᲚᲔᲑᲘᲡ ᲐᲠ ᲐᲠᲘᲡᲘᲗ. ᲛᲝᲠᲩᲘᲡ ᲓᲐ ᲒᲐᲗᲕᲐᲓᲐ. ᲡᲗᲥᲕᲘᲗ ᲘᲡᲐ, ᲛᲝᲐᲬᲠᲔᲗ ᲮᲔᲚᲘ, ᲓᲐᲑᲘᲭᲓᲔᲗ ᲓᲐ ᲒᲐᲜᲘᲜᲘᲡᲔᲗ.

ᲡᲐᲛᲬᲣᲮᲐᲠᲝ ᲨᲔᲓᲒᲘᲐ ᲛᲝᲛᲰᲧᲐ ᲐᲛ ᲢᲧᲣᲪᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲡᲘᲪᲠᲣᲗᲘᲡ ᲒᲣᲜᲔᲑᲘ. ᲐᲣᲐᲠᲔᲑᲔᲚᲘ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘ ᲛᲐᲰᲛᲐᲓᲘᲜᲝᲑᲐ ᲩᲐᲛᲝᲒᲕᲘᲪᲚᲔᲡᲗᲐ, ᲗᲣᲠᲘ ᲣᲗᲮᲠᲘᲗ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚ-ᲥᲐᲗᲝᲚᲘᲙᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲐᲛᲑᲝᲑᲔᲡ, ᲐᲠᲐ ᲮᲡᲣᲠᲗᲐ ᲨᲔᲘᲬᲧᲔᲜᲐᲠᲔᲑᲓᲐ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘᲡ-ᲑᲠᲘᲒᲝᲠᲘᲐᲜᲔᲑᲘ.

ᲨᲔᲣᲚᲔᲑᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲫᲕᲔᲚᲘᲡᲐ ᲓᲦᲔᲓᲐᲜ ᲛᲐᲠᲗᲚᲔᲑᲘᲡ-ᲛᲐᲓᲘᲓᲘᲜᲔᲑᲚᲝᲑᲐᲡ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲒᲐᲜᲐ ᲐᲥᲛᲔᲓᲐᲜ ᲘᲡ ᲣᲜᲓᲐ ᲕᲘᲪᲘᲗᲮᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲗᲐᲒᲐᲜᲔᲑᲘᲡ ᲐᲠᲐᲒᲐᲜᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐ ᲛᲮᲚᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲜᲐᲒᲠᲔᲑᲘᲡ ᲠᲩᲔᲛᲝᲑᲘᲗ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘᲡ ᲔᲠᲘᲡ ᲔᲠᲝᲗᲝᲑᲘᲡ ᲓᲐᲜᲓᲠᲘᲠᲕᲐ-ᲓᲐᲠᲦᲕᲔᲕᲐ. ᲓᲛᲠᲗᲝᲑᲐ ᲙᲘ ᲜᲣ ᲛᲝᲐᲡᲬᲠᲝᲗ ᲐᲛᲘᲡ ᲮᲚᲘᲗᲐ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲓᲘᲓᲘ ᲡᲘᲛᲬᲘᲠᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲫᲚᲘᲔᲠᲘ ᲛᲝᲐᲡᲬᲠᲔᲗ ᲛᲐᲗᲨᲘ ᲮᲔᲚᲘ.

ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲓᲘᲓᲘᲐᲜ ᲡᲘᲛᲬᲘᲠᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲫᲚᲘᲔᲠᲘ ᲛᲝᲐᲡᲬᲠᲔᲗ ᲛᲐᲗᲨᲘ ᲮᲔᲚᲘ ᲐᲚᲬᲐᲠᲔᲑᲘᲡ ᲛᲭᲘᲜᲯᲔᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲛᲘᲜᲓᲝᲠᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲐ. ᲐᲛᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ ᲛᲐᲠᲗᲚᲔᲑᲘᲡ ᲐᲠ ᲐᲠᲘᲡᲘᲗ. ᲛᲝᲠᲩᲘᲡ ᲓᲐ ᲒᲐᲗᲕᲐᲓᲐ. ᲡᲗᲥᲕᲘᲗ ᲘᲡᲐ, ᲛᲝᲐᲬᲠᲔᲗ ᲮᲔᲚᲘ, ᲓᲐᲑᲘᲭᲓᲔᲗ ᲓᲐ ᲒᲐᲜᲘᲜᲘᲡᲔᲗ.

ᲡᲐᲛᲬᲣᲮᲐᲠᲝ ᲨᲔᲓᲒᲘᲐ ᲛᲝᲰᲧᲐ ᲐᲛ ᲢᲧᲣᲪᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲡᲘᲪᲠᲣᲗᲘᲡ ᲒᲣᲜᲔᲑᲘ. ᲐᲣᲐᲠᲔᲑᲔᲚᲘ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘ ᲛᲐᲰᲛᲐᲓᲘᲜᲝᲑᲐ ᲩᲐᲛᲝᲒᲕᲘᲪᲚᲔᲡᲗᲐ, ᲗᲣᲠᲘ ᲣᲗᲮᲠᲘᲗ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚ-ᲙᲐᲗᲝᲚᲘᲙᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲐᲛᲑᲝᲑᲔᲡ, ᲐᲠᲐ ᲮᲡᲣᲠᲗᲐ ᲨᲔᲘᲬᲧᲔᲜᲐᲠᲔᲑᲓᲐ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘᲡ-ᲑᲠᲘᲒᲝᲠᲘᲐᲜᲔᲑᲘ.

ᲨᲔᲣᲚᲔᲑᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲫᲕᲔᲚᲘᲡᲐ ᲓᲦᲔᲓᲐᲜ ᲛᲐᲠᲗᲚᲔᲑᲘᲡ-ᲛᲐᲓᲘᲓᲘᲜᲔᲑᲚᲝᲑᲐᲡ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲒᲐᲜᲐ ᲐᲥᲛᲔᲓᲐᲜ ᲘᲡ ᲣᲜᲓᲐ ᲕᲘᲪᲘᲗᲮᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲗᲐᲒᲐᲜᲔᲑᲘᲡ ᲐᲠᲐᲒᲐᲜᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐ ᲛᲮᲚᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲜᲐᲒᲠᲔᲑᲘᲡ ᲠᲩᲔᲛᲝᲑᲘᲗ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘᲡ ᲔᲠᲘᲡ ᲔᲠᲝᲗᲝᲑᲘᲡ ᲓᲐᲜᲓᲠᲘᲠᲕᲐ-ᲓᲐᲠᲦᲕᲔᲕᲐ. ᲓᲛᲠᲗᲝᲑᲐ ᲙᲘ ᲜᲣ ᲛᲝᲐᲡᲬᲠᲝᲗ ᲐᲛᲘᲡ ᲮᲚᲘᲗᲐ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲓᲘᲓᲘ ᲡᲘᲛᲬᲘᲠᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲫᲚᲘᲔᲠᲘ ᲛᲝᲐᲡᲬᲠᲔᲗ ᲛᲐᲗᲨᲘ ᲮᲔᲚᲘ.

ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲓᲘᲓᲘᲐᲜ ᲡᲘᲛᲬᲘᲠᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲫᲚᲘᲔᲠᲘ ᲛᲝᲐᲡᲬᲠᲔᲗ ᲛᲐᲗᲨᲘ ᲮᲔᲚᲘ ᲐᲚᲬᲐᲠᲔᲑᲘᲡ ᲛᲭᲘᲜᲯᲔᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲛᲘᲜᲓᲝᲠᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲐ. ᲐᲛᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ ᲛᲐᲠᲗᲚᲔᲑᲘᲡ ᲐᲠ ᲐᲠᲘᲡᲘᲗ. ᲛᲝᲠᲩᲘᲡ ᲓᲐ ᲒᲐᲗᲕᲐᲓᲐ. ᲡᲗᲥᲕᲘᲗ ᲘᲡᲐ, ᲛᲝᲐᲬᲠᲔᲗ ᲮᲔᲚᲘ, ᲓᲐᲑᲘᲭᲓᲔᲗ ᲓᲐ ᲒᲐᲜᲘᲜᲘᲡᲔᲗ.

ᲡᲐᲛᲬᲣᲮᲐᲠᲝ ᲨᲔᲓᲒᲘᲐ ᲛᲝᲰᲧᲐ ᲐᲛ ᲢᲧᲣᲪᲚᲘᲡ ᲓᲐ ᲡᲘᲪᲠᲣᲗᲘᲡ ᲒᲣᲜᲔᲑᲘ. ᲐᲣᲐᲠᲔᲑᲔᲚᲘ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘ ᲛᲐᲰᲛᲐᲓᲘᲜᲝᲑᲐ ᲩᲐᲛᲝᲒᲕᲘᲪᲚᲔᲡᲗᲐ, ᲗᲣᲠᲘ ᲣᲗᲮᲠᲘᲗ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚ-ᲙᲐᲗᲝᲚᲘᲙᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲪ ᲐᲛᲑᲝᲑᲔᲡ, ᲐᲠᲐ ᲮᲡᲣᲠᲗᲐ ᲨᲔᲘᲬᲧᲔᲜᲐᲠᲔᲑᲓᲐ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘᲡ-ᲑᲠᲘᲒᲝᲠᲘᲐᲜᲔᲑᲘ.

ᲨᲔᲣᲚᲔᲑᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲫᲕᲔᲚᲘᲡᲐ ᲓᲦᲔᲓᲐᲜ ᲛᲐᲠᲗᲚᲔᲑᲘᲡ-ᲛᲐᲓᲘᲓᲘᲜᲔᲑᲚᲝᲑᲐᲡ, ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲒᲐᲜᲐ ᲐᲥᲛᲔᲓᲐᲜ ᲘᲡ ᲣᲜᲓᲐ ᲕᲘᲪᲘᲗᲮᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, ᲠᲝᲛ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲗᲐᲒᲐᲜᲔᲑᲘᲡ ᲐᲠᲐᲒᲐᲜᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐ ᲛᲮᲚᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲜᲐᲒᲠᲔᲑᲘᲡ ᲠᲩᲔᲛᲝᲑᲘᲗ ᲓᲐᲛᲘᲡᲐᲮᲚᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲖᲔᲖᲘᲗ ᲛᲘᲘᲪᲘᲡ ᲡᲮᲕᲐ ᲠᲔᲚᲘᲒᲘᲝᲜᲘ ᲐᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲗᲣ ᲡᲐᲛᲔᲓᲘᲪᲘᲜᲝ. ᲐᲛ ᲠᲐᲛᲔᲚᲗᲐ ᲓᲦᲔᲜᲘᲡ ᲬᲚᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲓ ᲔᲠᲗᲘᲡ ᲤᲠᲐᲜᲒᲘᲡ ᲓᲐᲕᲣᲢᲐᲢᲘᲡ ᲛᲝᲛᲔ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მადიანობა მიიღო, გამოიქმა არაბულ ტანისამოსში და ისე დაბრძანდა „პარლამენტში. ასეთი საქციელი არავისაც არ გაჰკვირვებია. კაცია და გუნება.

წარსულ „საუკუნის ნიადაგზე აღმოცენებულ ძალადამაკბარნენ სწორედ სული გაუჭირეს ქართველ-კათოლიკეთ. მათი დუხჭირობა იქამდისინ მივიდა, რომ აკრძალეს ბეჭდვა ქართულის ლოცვანისა და ძალას ატანენ ღვთის მსახურება ისმინონ უცხო, გაუგებარ ენაზე. სულიერი მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად კონტრაბანდით შემოაქვთ სტამბოლიდან ქართული ლოცვანი და თითო ცალში ხუთ-ექვს მანეთს აძლევენ, ფასი კი მისი ბეგრი, ბეერი ორი შაური. ზოგს ნაბეჭდი რომ ვერ უშოვნია, ხელთნაწერით მდის ილოდ.

მეგრელებსავით ამათაც მიაკივდნენ ჩვენი კეთილის მყოფელნი, ქართველები არა ხართ და რომ არაენ გაგაბრიყვოთ ჩვენ ვიზრუნავთ თქვენთვისაო. სწორედ საკვირველისა და უცნაურის აპეკის მხილველნი ვიყავით. კათოლიკე მღვდელი მიხეილ თამარაშვილი, უკვე ცნობილი ისტორიკოსი, რომელიც დაუღალავად ებრძვის და შრომობს საქართველოს საერო და საეკლესიო ისტორიისათვის, მაშ ვინაა თუ არა ქართველი? კაცი თავის თავს საჯაროდ ქართველს ეძახის, ეროვნულ მუშაობაში დღესა და ღამეს ათევს და მაინც უკეთურნი თავისას არ იშლიან და უბარდნოდ გაიძახიან, —ქართველი-კათოლიკე არც ყოფილა და არც არისო. თუ თამარაშვილი ქართველი არ არის, მაშ ბა ქართველი სულ ალარ ყოფილა. ლობე-ყორეს რაღას ვედგეთო, ვსთქვათ ეს და ვავთავოთ!

ყველაზე მწარე ბედი მტერ-მოყვარემ ქართველ-მაჰმადიანებს მოუმზადა. ამათ ისეთი სამსალა დაალგევინეს, რომ ღამის პირი სამუდამოდ იბრუნონ ჭეშტიგან. მეგრელი და კათოლიკე ასე თუ ისე იბრძვიან ეროვნობის დასაცველად, მაგრამა მათში, სამწუხაროდ, ეროვნული ენა ეროვნული შეგნება.

1828 წ. საქართველოს შემოეურთდა ნაწილი ზემო-ქართლისა, ან მესხეთი. აქ დაბინავებული ქართველ-მაჰმადიანობას ოფიციალურად უწოდეს თათრები. ეს ისეთივე სიმართლეა, როგორც ისა, რომ ალდა მიწა ვეშპის ზურგზედა სდგასო. საიდან სადაო, წმიდა სბაო! სად ადირბეჯნელი თათარი და სად ქართველი! ხვალ რომ მაჰმადიანობა მივიღო, განა გჯთათრდები, ან არაბად, ოსმალად, ყიზილბაშად ვიქცევი? ესენიც ხომ მაჰმადის სარწმუნოებას აღ-არგებენ? მაჰმადიანი მეფენი ბლომად გვყავდა, მაგრ-საქართველო მაშინაც სათათრეთად არავის გამოყ-ცხადებია. ხელსაყრელია თხუნელებისთვის ეს დამდ-დაჰკრეს იგი საქართველოს ერთს ნაწილს და რა-ეშმაკის საამო საქმე მოიქმედეს, განცხრომას მიეც-ნენ.

სამი-ოთხი წლის წინად ბათუმ-ართვინის მ-რეს შემოიღეს სასოფლო სამმართველები და ს-ხელმწიფო ენის გარდა სახმარ ენად თათრულ-გამოაცხადეს. მწერალმა ეს ენა უსათუოდ უნდ-იცოდეს, უმგისოდ თანამდებობას ვერ იშოვნი-ქართული, სამშობლო ენა-კი მიაფურჭეს, ნაკა-მიაყარეს. თუ დროზე არ აღვადგინეთ ბუნებრი-უფლება ქართველისა, აჯარა-ქობულეთსაც ის დ-მართება, რაც დაეფართა ახალციხის მაზრას. ფა-დაკარგულ ენას სიცოცხლის ძალა გამოელევა-ც-გაჰქრება, ვითა სიზმარი დამისა.

რაკი თხუნელა ქართველოს ძირს გამ-ოფ-რის და გამოჭლორღნის სოხუმ-აბხაზეთს, სამეგ-ლოს, მახმადიანობას, კათოლიკობას საინგილო-ისტორიული ერი ჯერ წაიჩოქებს და მკოდ-ძლიერ გაიშხლართება, რომ ფეხზე წამოყე-ვეღარავინ იკისრებს.

დუშმანსაც ეს უნდა.

ᲒᲠᲐᲤᲘ ᲘᲝᲐᲜᲔᲡ ᲓᲐᲨᲙᲘᲕᲘ

უმაღლესის რესკრიპტით კავკასიის „ნამყოფ-კად“ (ხელმწიფის მოადგილედ) ახლად დანიშნ-გრაფი ილარიონ ივანეს ძე ვორონცოვი-დაშკ-კავკასიისათვის და ნამეტნავად საქართველოსა-უცხო ხარ არის. გრაფი ჯერ კიდევ სულ ახალგაზ-აფიცერი განწესებული იყო კავკასიის ლაშქარ-მას შემდეგ არა ერთხელ ჩამოსული საქართველ-ხან საქმის გამო და ხან სტუმრად.

გრაფი ი. ი. ვორონცოვ-დაშკოვი წარმო-გენელია ძველისა და ცნობილის რუსის გვარ-იგი დაბადა 27 მაისს 1837 წელს და, მაშასადამ-გრაფი ეხლა 68 წლის კაცია.

თერამეტი წლისა იგი მოსკოვის უნივერსიტ-ში შეეიდა, ეგ იყო სწორედ ყირიმის ომის შემ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ე. ი. 1856 წელს იგი ჩაირიცხა სამხედრო სამსახურში და 1858 წელს ოფიცრის პირველი ჩინი მიიღო—კორნეტობა.

თავდი ბარიატინსკის „ნამსტნიკობის“ დროს ვორონცოვ-დაშკოვი თავის ნებით ჩაირიცხა კავკასიის მოქმედ ჯარში და 1859 წელს თავი გამოჩინა ლეკებთან ბრძოლაში. 1863 წელს გრაფს ებოძა ფლიგელ-ადიუტანტობა, ხოლო ორის წლის შემდეგ იგი გამუქებულ იქმნა თურქესტანის მხარეს, და პოლკოვნიკის ჩინი მიიღო მურზა-არბათის ურთუბესა და ჯიზიკის ციხეების აღების დროს თავი ისახელა, როგორც მამაცმა მხედარმა და რაზმის უფროსმა.

1866 წელს გრაფმა დენერლის ჩინი მიიღო და იმავე დროს დაინიშნა თურქესტანის მხრის გუბერნატორის თანაშემწედ. ერთის წლის შემდეგ გრაფი გადაიყვანეს პეტერბურგში და ჩაბარეს მისი უდიდებულესობის ლეიბ-გვარდიის პოლკის უფროსობა. 1873 წელს იგი დაინიშნა საკავალერიო დივიზიის მეორე ბრიგადის უფროსად, ხოლო შემდეგ წელიწადში დაინიშნა იმავე გვარდიის კორპუსის შტაბის უფროსად. იმ ხანებში ამ კორპუსს განაგებდა ხელმწიფე ალექსანდრე მესამე—მაშინ ტახტის მემკვიდრე. სწორედ ამ ხანებში დაიახლოვა მეფემ გრაფი და მას შემდეგ, სიკვდილამდე არ მოუშორებია.

1875 წელს გრაფს ებოძა გენერალ-ადიუტანტობა, 1876 წელს მიეცა დენერალ-ლეიტენანტის ჩინი. რუსოსმანლოს ომის დროს გრ. ვორონცოვ-დაშკოვი რუშჩიკის ლაშქრის კავალერიის უფროსობდა და დავალებული ჰქონდა რუსის ქვეითი ჯარი დაეფარა ოსმალების თავდასხმისაგან. ამ ხანებში გრაფმა თავის რაზმით დაამარცხა აზის-ფაშის ლაშქარი ეოტა ხნის შემდეგ გრაფი ომის ველიდან გაგზავნილ იქმნა პეტერბურგში, სადაც გვარდიის კორპუსს მობილიზაცია უნდა მოეხდინა—საომაოდ მოემზადებინა. მართლაც, გრაფმა მალე შეასრულა ხელმწიფის ბრძანება და თავის გვარდია ბლეწნის ზღუდემდე მიიყვანა, მაგრამ ამ დროს ავად გახდა და იძულებული შეიქნა ომზე ხელი აეღო და საზღვარ გარეთ საკმეოდ წასულიყო.

ომის შემდეგ გრაფი ვორონცოვი დაინიშნა მსრნე გვარდიის დივიზიის უფროსად. ალექსანდრე III ტახტზე რომ ავიდა, გრაფი დაინიშნა სახელმწიფო ცხენთა მოშენების უწყების უფროსად, ხოლო 1881 წლის 17 აგვისტოს, მას მისცეს საიმპერატორო სასახლის მინისტრობა. ამავე დროს იგი იყო საუფლისწულო უწყებათა და რუსეთის ორდენთა კაპიტულის გამგებელი.

ამ ახალს თანამდებობაზე გრაფი მუყაითად ემსახურებოდა ხელმწიფეს. მან თითქმის ძირიანად შეცვალა საუფლისწულო პოლიტიკა და ათი—თორმეტის წლის განმავლობაში ამ უწყებამ დიდი-ძალი მამული შეიძინა რუსეთის სხვა-და-სხვა გუბერნიებში და აგრეთვე ყირიმსა, კასპიის მხარესა და კავკასიაში.

გრაფი ილარიონ ივანეს ძე არც მწერლობაშია უცნობი. ცნობილ კრებულში—„Письма о современной Россіи,“ რომლის შედგენას გენ. ფადე

«ბერლინერ ტაგებლატ»-ს დღეᲗᲘᲗ ატყობინებენ პეტერბურგიდან: „მთავარ-შტაბს ცნობა მოუვიდა, რუსის არმიას 27 თებერვალᲛᲔᲓ დაახლოᲕᲔᲑᲘᲗ 100 ათასი კაცი მოუკლეს და დაუჭრეს და 100 მᲔᲠᲘᲗ და 300-ზე მეტი სავეᲠᲘ ზარᲑᲐᲖᲘᲜᲘ, დიდ-ძალი საკვები და სამხედრო სურსათი და ბეᲠᲘ სხვა მასალა წაართეᲗ. 25 თებერვალს საᲗᲘᲜᲔᲚᲘ ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲘᲡ დროს იაპონელებს რუსის ორი კორპუსი არმიის აღმოსავლეთ ფრთას მოსწყვეტეს და პეტერᲑᲣᲠᲒᲘᲡ დღᲔᲛᲓᲔ არ იციან, რა მოუვიდა ამ ორ კორპუსსაო“. (ო. ნ.)

„ᲓᲔᲣᲠ ᲓᲔ ᲞᲐᲠᲘ“-ს ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘᲡ კორᲡᲞᲝᲜᲓᲔᲜᲢᲘ იუწყᲔᲑᲐ: 26 თებერვალს სადამოᲗᲝ დღᲔᲗᲐ მიიღეს მთავარ-სარდლისაგან: 100 ათასი კაცი მოᲙᲕᲚᲔᲡᲣ და დაᲭᲠᲘᲡᲣ და ᲢᲧᲘᲡᲐ 100-მᲔᲓᲔ საᲐᲚᲣᲒᲔ და 300-მᲔᲓᲔ საᲕᲔᲠᲘ ᲖᲐᲠᲑᲐᲖᲘᲜᲘ ᲩᲐᲒᲔᲓᲜᲐ ᲮᲔᲚᲘᲗᲐ.

„ᲢᲐᲘᲛᲡᲘᲡᲐᲒᲠᲔᲜᲘ“. „დეᲠᲘᲜᲘ ᲢᲔᲚᲔᲒᲠᲐᲤᲘ-ᲡᲘ კორᲡᲞᲝᲜᲓᲔᲜᲢᲘ მარᲨᲐᲚ ᲝᲘᲐᲛᲐᲡ მთავარ-ᲨᲢᲐᲑᲘᲓᲐᲜ 22 თებერვᲔᲚᲡᲐᲕᲔ შᲔᲛᲓᲔᲒᲘ იუწყᲔᲑᲝᲓᲐ დღᲔᲒᲐᲜᲘᲗ: „იაპᲝᲜᲔᲑᲘᲡ ᲨᲢᲐᲑᲘ ᲛᲢᲙᲘᲪᲔᲓᲐᲐ დარწმუᲜᲔᲑᲣᲚᲘ, რომ რუსᲔᲑᲘ ძალᲗᲐ დამარᲪᲮᲔᲑᲘᲡᲐᲗ. გენ. ნოგი თავის პოლკᲔᲑᲘᲗ მოვიდა და რუსის მარᲯᲕᲔᲜᲐ ფრთის ᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲓᲔᲒᲐ გაემართა. იაპᲝᲜᲔᲚᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ დაიᲭᲘᲪᲐᲡ, ᲛᲗᲚᲘᲗ ᲒᲐᲣᲠᲔᲚᲘ ᲒᲐᲜ. ᲩᲐᲛᲔᲠᲘᲪᲮᲣᲜᲘᲡ ᲛᲣᲨᲐᲝᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲘᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲘ ᲩᲐᲛᲔᲠᲘᲪᲮᲣᲜᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲐᲜ. ᲛᲐᲗᲘᲗᲐᲜ ᲐᲠᲐᲡᲐᲠᲒᲔᲑᲚᲘᲐ ᲒᲐᲜ. ᲛᲘᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲘ ᲛᲘᲣᲒᲝᲜᲔᲗᲘᲡᲐᲙᲔᲜ. ᲛᲐᲗᲘᲗᲐᲜ ᲐᲠᲐᲤᲠᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲓᲔᲒᲐ ᲛᲘᲣᲒᲝᲜᲔᲗᲘᲡᲐᲙᲔᲜ ᲩᲐᲒᲔᲑᲣᲚᲘᲐ. ᲛᲐᲗᲘᲗᲐᲜ ᲛᲘᲣᲒᲝᲜᲔᲗᲘᲡᲐᲙᲔᲜ ᲩᲐᲒᲔᲑᲣᲚᲘᲐ ᲠᲣᲡᲘᲡ ᲛᲐᲠᲯᲕᲔᲜᲐ ᲤᲠᲗᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲓᲔᲒᲐ. ᲛᲘᲣᲒᲝᲜᲔᲗᲘᲡᲐᲙᲔᲜ ᲛᲘᲣᲒᲝᲜᲔᲗᲘᲡᲐᲙᲔᲜ ᲛᲘᲣᲒᲝᲜᲔᲗᲘᲡᲐᲙᲔᲜ. ᲛᲐᲗᲘᲗᲐᲜ ᲐᲠᲐᲤᲠᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲓᲔᲒᲐ ᲛᲘᲣᲒᲝᲜᲔᲗᲘᲡᲐᲙᲔᲜ. ᲛᲐᲗᲘᲗᲐᲜ ᲐᲠᲐᲤᲠᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲓᲔᲒᲐ ᲛᲘᲣᲒᲝᲜᲔᲗᲘᲡᲐᲙᲔᲜ

6. თავისუფლება ბეჭდვითი სიტყვისა და პასუხისმგებლობა სამართლის წინაშე.

7. შემოდება ნაფიც მსაჯულთა და არჩეულ მომრიგებელ მოსამართლეთა ინსტიტუტებისა; შემოდება სასამართლოში საქმეების წარმოებისა სამშობლო ენაზე.

8. გაუქმება პრივილეგიების, წოდებრივ განსხვავების და ფაფუსებულებებისა.

9. ეროვნით ვალდებულ ბერეთათვის და ზიზანთათვის მათის მიწების საკუთრებად მიცემა; მცირე ადგილ-მამულიან და უადგილ-მამულო ბერეთა ქართველთათვის მინიჭება საშუალებისა საქართველოს საზღვრებში თავისუფალ სახელმწიფო მიწებზე დასახლებისა.

საყურადღებო მოახსენებთ შეუდგენათ მოსაგოს საშუალო სასწავლებლების მასწავლებლებს. „ცალვა ასე ცხოვრება შეუძლებელია“... სოქვა რუსის საზოგადოებამ სხვადასხვა წარმომადგენლების პირით, სხვა-და-სხვა ორგანიზაციების გადაწყვეტილებით. ეს წარმოსთქვა ერობამ, ქალაქების საბჭომ, თავადაზნაურთა კრებამ, სამეცნიერო და განმანათლებელმა საზოგადოებებმა, სოქვეს სხვა-და-სხვა დარგის ბეჭდვითი ორგანოებმა, მექარხნეების საბჭომ, ბეჭდვითი სიტყვამ, პეტერბურგისა და სხვა ქალაქების მუშებმა.

ამ საერთო ხმას თავისი ხმა შეუერთეს ბედოგეებმაც, განსაკუთრებით კი უმაღლესი სასწავლებლების პროფესორებმა და მასწავლებლებმა. ნაკლები საბუთი არც საშუალო სკოლის მასწავლებლებსა გვაქვს, რომ ჩვენც ის სიტყვები გავიმეოროთ, რაც დღეს მთელმა რუსეთმა წამოსთქვა. დიდი ხანია, რაც საშუალო სკოლის ნაკლი აღიარებულია და გათვალისწინებულია. გენერალ ვანოვსკის მინისტრობის დროს ხომ ეს ნაკლი სამეფო ტახტის-მიერ იქმნა აღიარებული და გამოთქმული. მაგრამ ბიუროკრატიამ მაინც აისრულა საწადელი, საშუალო სკოლის რეფორმის საქმე თავის მოწონებულ გზაზე წაიყვანა და იმის მაგიერ, რომ დაპირებული, ნამრძანები ცვლილება მოეხდინა, სკოლა ძველებურ აეტანელ მდგომარეობაში დასტოვა და, შემცირების ნაცვლად, თავის კლანჭები უფრო მაგრად ჩაუჭირა: მასწავლებელი უფრო მეტად გაება ცირკულიარის ქსელში; ამ ქსელში გამბელ ბავშვს პირის ნაცვლად ქვას აწოდებს და, თუ თავის მოვალეობას პირნათლად მოეკიდა, მზად უნდა იყოს ყოველ წამს, რომ მას ხელს შეუშლიან და მოღვაწეობას მოაშორებენ. არას დროს არ ყოფილა გაბატონებული სკოლაში პოლიციური რეჟიმი ისე, როგორც ეხლა არის და არას დროს არ ყოფილა პედაგოგები პოლიციური მოვალეობით დატვირთულნი ისე, როგორც თანამედროვე სკოლაშია. აი, როგორ შეასრულა ბიუროკრატიამ დაპირებული რეფორმა და ნურც ეძნება იმედი სკოლას, რომ მახლობელ მომავალში რამეს ეღირსოს, რადგანაც 12 დეკემბრის უქაზით სკოლის რეფორმა ნაჩვენები და განზრახული არ არის; უქაზის აზრით ეს საკითხი ჯერ არ მომწიფებული და ხალხს აუცილებელ მოთხოვნილებად არ გადაქცეული.

ასე სიცოცხლე კვლავ შეუძლებელია... ჩვენ საშუალო სკოლის მასწავლებლებს აღარ ძალგვიძს ავიტანთ სკოლაში გამეფებული პოლიტიკური და ბიუროკრატიული წესი-რიგი.

თავისუფალ სწავლისა და პირად უფლებების მონატრულებს აღარ შეგვიძლიან ვზარდოთ ახალი თაობა, რომელსაც იგივე უუფლებლობა და რეჟიმის ყმობა მოელის.

უმაღლესმა სკოლამ უკვე გასცა პასუხი ბიუროკრატიის მუქარას. აღარც ჩვენ შეგვფერის სიჩუმე, არ შეგვფერის ახლა, როცა ჩვენი აღზრდილი შვილების სისხლი იღვრება შორეულ-აღმოსავლეთში, იღვრება რუსის ქალაქების ქუჩებზე! როცა მთელი რუსეთი ახალ ცხოვრების მოლოდინშია. საშუალო სკოლის მასწავლებლებიც ითმა თხოულობენ, რასაც ყველა ელის დღეს: ერის მონაწილეობას სახელმწიფოს მართვა-გამგეობაში. („ბრავო“). (ივერია).

* * *

მოდოდნელ მოსწავლეთა მშობლების დეპუტატობა პეტერბურგში. როგორც ვიცით, თითქმის მთელ რუსეთის პოლოლეთში შესწყვდა სწავლა და ყველგან მოსწავლეებმა რუსულ სკოლის მოსპობა და პოლოლნურის აღდგენა მოინდომეს. ამის გამო პეტერბურგში წავიდა პოლოლნელების დეპუტატია, ეროვ ტიშკევიჩის მეთაურობით, და წარუდგინა მინისტრთა კომიტეტის თავმჯდომარეს შემდეგი წერილობითი მოხსენება, 35,500 მშობლების ხელმოწერით:

„40 წელიწადია პოლოლნეში არსებობს ეხლა ნელელი წესი მართვა-გამგეობისა, 40 წელიწადი არც ერთი ლონისძიება მთავრობისა არ ეფიქ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მიმართული პოლონელების სასარგებლოდ; 40 წელიწადია სისტემატიურად გვარუსებენ და განუწყეტლად გვიაგრავენ; 40 წელიწადია ჩინოვნიკობა ძალმომრეობს პასუხის უგებლად. ეს ხანა ყველაზედ უნუგეშოა მთელს ჩვენ ისტორიაში ტ ჩვენი ხალხის გულიც აივსო მწველე ტკივილითა და შეურაცყოფის გრძნობით.

ამიტომ ეხლა, როცა მთელ რუსეთის იმპერიის მოედო შეუჭერეველი სურვილი განახლებისა, როცა მეფემ მოწოდება გამოსცა სიავისა და რუსეთი მოუწყობლობის მოსასპობად, პოლონელ ერშიაც უფრო ღონიერად ამაუშავა ამ ძლიერმა მოძრაობამ გრძნობა თავის მდგომარეობის უკიდურესობისა.

მძიმე პოლიტიკურ უბედურებებმა გასტეხეს ენერგია და ძალა ჩვენის ხალხისა და ხელ-ფეხი შეუკრა ჩვენ კულტურულ ცხოვრების ყველა ორგანოებს; მაგრამ უმძიმესი განსაცდელი პოლონელ ხალხისა იყო სამშობლო ენის გამოდევნა ყველა სახელმწიფო და საზოგადოებრივ დაწესებულებიდან, და პირველადვე ყოლიანა სკოლიდან.

რუსეთის სახელმწიფოს სკიპტრას ქვეშ სცხოვრობს პოლონელ ერის ნახევარი, მაგრამ ჩვენზე მოქმედებს მთელი ოც მილიონინანი პოლონელი ხალხი თავის ათასწლოვან კულტურით. და ამ ხალხს ერთობრივ ყველგან თავის კულტურულ-ისტორიულ ცხოვრების უნამდვილესს იარაღად, თავის ცივილიზაციის უძვირფასეს საუნჯედ სამშობლო ენა მიაჩნია. ეი მიზეზი იმისა, თუ სხვის ჩაუფონებლად და გულწრფელის გატაცებით რად დაინგბეს თავი რუსულ სკოლას, რად მოითხოვეს პოლონური სკოლა ჩვენმა შვილებმა, რომელიც ამ რუსულმა სკოლამ დაასახიჩრა და ზნეობრივ დაამახინჯა.

ეერავითარი ძალა ზედ მოქმედებისა ვერ აგვაცილებდა ამ ფფეთქებას; ეს ფფეთქება ახალთამის მხრივ არის აშკარა გამოხატეა იმ პროტესტისა, რომელიც ღრმად იმალებოდა მთ მშობლების გულში და რომელიც მიმართულია წინააღმდეგ ეროვნულ გადაგვარებისა, მეცნიერების გაყალბებისა და დემორალიზაციისა.

თუ სახელმწიფო მართველობას ჩვენში საფუძველად მარტო ძალა არ დაედება, თუ მართველი ძირითადი სიავე უნდა მოისპოს, ჩვენის შეხედულობით, პირველი საკანონმდებელო ნაბიჯი პოლონეთში განზრახული რეფორმებისა უნდა იქნეს ადგენენ სწავლებისა პოლონურ ენაზე დაბალ, საშუალო და მაღალ სასწავლებლებში, პოლონელ მასწავლებლებისა და სასკოლო ადმინისტრატორების დანიშნულ. მონაწილეობა საზოგადოებისა სასკოლო კანტროლში, მოსპობა პოლიტიკურ და პოლიციურ ზედ მოქმედებისა.

ამ გზით განხორციელდება ის მდგომარეობა სამოსწავლო საქმისა, რომელიც განზრახული იყო უკვე 1864 წლის 30 აგვისტოს უმაღლეს რესკრიპტში...

ჩვენ დღეს მით უფრო ღრმადა ვართ დარწმუნებული ამ „განზრახვის განხორციელების სიახლოვეში, რომ 40 წლის რუსიფიკაციის პოლიტიკამ ვერ მიაღწია თავის მიზნს; მან მხოლოდ აწამა პოლონური საზოგადოება, დაღუპა მრავალი ძალა, რომელიც შრომას მოაშორა და ადამიანის ელემენტალურ უფლებათა დაცვას მოანდომა, და უკიდურესად გაამწვავა სწორედ ის გრძნობანი, რომელიც უნდა დაენერგნებინა.

მოვახსენებ თქვენს ადმატებულებას ზემოდ ნათქვამს და ამით ვასრულებთ რამდენიმე ათი ათას მშობლების მონდობილებას... ჩვენი მოსწავლე თაობა მიიტანეს სკოლისაკენ, რომელიც უნდა იქნეს დამოუკიდებელ ცოდნის კერა და არა პოლიტიკურ და ზნეობრივ წამების ადგილი".

***

რუსეთ ჯარის ზარადი. „ლოკალ ანეკეგ."-ის კორესპონდენტი ბრძოლის ველიდან იუწყება, მუკდენის მახლობლად იაპონელებმა რუსების მე-71 დივიზია სულ მთლად ამოოლიტესო (დივიზი 16,000 კაცია).

«დეილი ტელეგრაფ»-ის კორესპონდენტი იუწყება: სანამ რუსები ხარბნამდე აევლენ, სულ ცოტა, 300,000 კაცი მაინც დაკალდებათო. იაპონელებმა 100,000 რუსი დაატყვევეს და აუარესელი, ურიცხვი დავლა ჩაიგდეს ხელში (ნ.)

იგივე კორესპონდენტი იუწყება იაპონელებმა მუკდენში რამდენიმე მილიონი მანათი წაართვეს რუსებსაო. (ნ.)

„ტიმს"-ს პეტერბურგიდან ატყობინებენ: ბრძოლის ველიდან იუწყვინენ, რომ რუსების ზარალი 200,000 კაცამდეაო. იაპონელებმა ხელთ იგდეს 20 დროშა (დროშა ყველაზე სასახელო დავლად ითვლება), 500 ზარბაზანი, 75,000 ტყვე და იმო-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დენა სხვა-და-სხვა გვარი საქონელი და ბარგი, რომ იმის დათვლას დიდი შრომა მოუნდებოდა. (ნ.)

„დელი ტელეგრაფ"-ს დებეშით ატყობინებენ: რუსის არმიაში ამ ტ.მად 100 ათას კაცზე მეტი არ იქნება ბრძოლისათვის გამოსადეგი. უკან 300 ათასი იანორული ჯარის კაცი მოსდევს, ამიტომ რუსის ჯარისათვის ბრძოლა მეტად საშიშო იქნებაო.

ნიუ-უინდან დებეშით ატყობინებენ «რეიტერის საცნობლოს»: იაპონიის არმიიდან დაბრუნებული ოფიცრები ამბობენ, რუსების კაპიტულაცია (იარაღის აყრა და ტყვედ დანებება) განუწყვეტელ ნაკადულივით მიმდინარეობსო; დიდძალი მშიერი, დაჩეული, გაყინული რუსის სალდათი ჰნებდება ტყვედ იაპონელებსაო. (ნ. დ.)

ამერიკელებმა ისრი შეკვეთეს ბრძოლაზე. ამერიკის გარეშე საქმეთა სამინისტრო დარწმუნებულია, რომ რუსეთი შორეულ-აღმოსავლეთში, როგორც სანხედრო ძალა, ადარ არსებობსო. უარმოიდ, უულოტოდ რიღას გარიგება შეუძლიან. სულ მცირედ 12 თვე გავა, სანამ რუსეთი კარგად შეიარაღებულ და ძლიერ არმიას გიგზავნის შორეულ-აღმოსავლეთს. ამერიკელები დარწმუნებულნი არიან, იაპონელები ხარბისა და ვლადივოსტოკს აიღებენ და შემდეგ ჯარის ორ მესამედს შინ გაისტუმრებენ და მოიკლიდან, სანამ რუსეთი შერიგებას არ ითხოვს. ამერიკელები დარეშუნებულნი არიან აგრეთვე, რომ რუსეთი კონტრიბუციასაც გადიხდის —500 მილიონ დოლარსაო. (ნ.)

***

გაზ. „რუსკია ვედომოსტ"-ში დაბეჭდილია ბ-ნ ხახანაშვილის გრძელი წერილი საქართველოს ეხლანდელ მდგომარეობის შესახებ.

ბ-ნი ხახანაშვილი ამბობს, რუსულ ტურნალ-გაზეთებში ქართველებს საზოგადოდ ნაკლებად აქცევენ ყურადღებას. ქართველებს წერილებიც საკუთარი ეკლესია, ქართული წერილ-ოლოკა; მღვდელ-მთავრებად გიგზავნენი რუსები მასხარად იგდებენ ქართველნას და საზოგადოდ ქართველებსო.

„ერთმა მთავარმა განაცხადა, ქართველი ენა ძალიან ენა არისო, ქართველების საეკლესიო გალობა მშვენის ყმელი. . . როდან უნდა ეკვირდეს ადამიანს, თუ ბავშვები იწყენენ ამნარ მოკქცეას, არეულობას იწყებენ და ხელს იღებენ სწავლაზე. ერთი ბეჭდეგი, რომელიც ქართველ მოწაფეს ისმე ენ გამოეცხადებდა კლასში, რომ ზედ არ დაერთო სტატეა „ოიეის ტომარა", ეხლა დიდი თანმდებობის ადამ ზეიქნა და მის სურვილზე არის დამოკიდებული იმ ეროვნების ბავშვები, რომელიც მას სძულს და ეჯავრება". (ცნ. ფურ.)

ახალი ამბები და შენიშვნები.

ᲝᲤᲘᲪᲘᲐᲚᲣᲠᲘ ᲪᲜᲝᲑᲐ

საომარ დროის წესები მოულ ქუთაისის გუბერნიაში, ფოთსა და ბათუმში.

(„კავკაზ"-ი № 67).

უმაღლესად დამტკიცებული მინისტრთა კომიტეტის დადგენილების ძალით, საომარ დროის წესები, რომელიც შემოღებულ იქმნა ქუთაისის გუბერნიის ზოგიერთ მაზრაში, გავრცელებულ იქნა მთელ ქუთაისის გუბერნიასსა, ფოთსა და ბათუმზე.

ამ უმაღლესის ბრძანების გამო, რომელიც მაცნობა მე კავკასიის ნამესტნიკმა, წინადადებას ვიძლევ გენერალ-ლეიტენანტ თავად ჯამბაკურ ორბელიანს, ეხლავე შეუდგეს გენერალ გუბერნატორის დროებით თანმდებობის აღსრულებას. გენერალ-გუბერნატორს დაექვემდებარება არა მარტო ოზურგეთისა, სენაკისა და ქუთაისის მაზრები და კინტრიშის ნაწილი, როგორც ეს 7 მარტის ბრძანებაში იყო აღნიშნული, არამედ მთელი ქუთაისის გუბერნია დაქალაქები ქუთაისი, ფოთი და ბათომი. ამასთან გენერალ-ლეიტენანტს ჯამბაკურ-ორბელიანსვე დაემორჩილება ყველა ის ჯარი, რომელიც ქალაქ ბათუმშია.

მრავალ-მრთველის თანმდ. ადმ.
გენერალ-ლეიტენანტი **ძალაძე**.

*** 4 მარტს საღამოთი მოხდა ქუთაისის ქალაქის საბჭოს საგანგებო კრება, რომელსაც აუარებელი ხალხი დაესწრო. საბჭომ, მცირე კამათის შემდეგ, დაადგინა აარჩიოს კომისია, რომელმაც უნდა შეიმუშაოს მოხსენება ადგილობრივ საკითხებათა შესახებ, ასევე საზოგადოებანი სახელმწიფო წესწყობილების გასაკარგების შესახებ. საბჭომ დაადგინა შემდეგი? აღმრას შეუმდგომლობა იმის შესახებ, რომ ქუთაისის გუბერნიის ქალაქების წარმომადგენელთ ნება შეეცეთ მონაწილეობა მიიღონ იმ საბჭოს მუშაობაში, რომელიც განიხილავს ქალაქებისა და ერობების შესახებ კანონებს. აღძრას აგრე შეუმდგომლობა, რომ ქუთაისის გუბერნიის და, ზოგადოდ, განაპირა ადგილების მცხოვრებნი წა-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მომადგენელთ ნება მიეცეთ მონაწილეობა მიიღონ იმ თათბირში, რომელიც მოხდება შინაგან საქმეთა მინისტრის ბულიგინის თავმჯდომარეობით და რომელშაც უნდა შეიმუშაოს პირობები ხალხის წარმომადგენელთა მოწვევისა. სხვოგის ქუთაისის გუბერნატორს გაკარგულება მოახდინოს, რომ დაუყოვნებლივ დაინშნოს ქალაქის წარმომადგენელთა მონაწილეობით გამოძიება 14 თებერვლს ქუთაისის ქუჩებში მომხდარ ამბების გამოსაკვლევად, თანახმად იმ პირობისა, რომელიც გუბერნატორმა საბჭოს მისცა. დასასრულ, საბჭომ დადგინა, შეუერთდეს მოსკოვის ქალაქის საბჭოს სამოცა-და-ხუთ ხმისნის 1904 წელს, 30 ნოემბრის მომხდარ დადგენილებას.

* * * უმაღლესი მრჩევლის უმართველეს სენატს: შორეულ აღმოსავლეთში გასაგზავნ ჯარების შესაცვლაად, როგორც ომიანობის დრო მოითხოვს, ებრძანებთ: საბეგრად გამოიყენონ საჭირო რიცხვი ცხენებისა ოდესის, ვარშავისა და მოსკოვის სამხედრო ოლქებიდან, როგორც მობილიზაციის წესი მოითხოვს.

* * * 6 მარტს „ფრანკ"-ის ნომრებში პოლიციამ უცნობი კაცი დაუპატიმრა, რომელიც ექიმობას ეწეოდა და სხვა-და-სხვა ბანკში ბაკოში მომხდარ ავადმყოფის დროს დაკარგულსა და მოპარულს სარგებლიან ქაღალდებსა და აქციებს ასაღებდა. პოლიცია ეჭვობს მივიდა, ცრუ-ექიმმა კარი ჩაიკეტა და პოლიციელს რევოლვერი ესროლა. პოლიციამ ცეცხლის მეშრობელი მილი დაიბარა და უცნობს წყალი მიუმართა. მაშინ უცნობმა თავის მოკვლა განიზრახა, ოფიცერი დაიცა, მაგრამ მხოლოდ დაიჭრა. ამას უპოვნეს 200,000 ბანეთამდე ღირებული ქაღალდები.

* * * **ბრძანება პეტერბურგის გუბერნიისადმი.**

„მიღებულ ცნობების მიხედვით, იყო ბევრი შემთხვევა, რომ ოზმაილოვის, ეგერის და ჭუსარის პოლკების ახალ გზაზე ჯარის ეკიცებს საკუთარი თოფები წაუტრიათ. გამოძიებამ უნდა გამოარკვიოს, ტყვიდლეო შემთხვევაა გამა მომხდარა ეს ამბები, თუ განზრახ ჩაფდენილი ესა..."

* * * „ოგეგ."-ში „ოგეგ."-ში „ოგეგ."-ში

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობისა ბრძოლა სარწმუნოებასა და კეთილმსნეობაზე.

ეპიდა მოწაბეი აბო

ტფილელი..

742 წელს ბაბილონის მფლობელმა, არაბების ემირმა **აბდილა** მუშლიმ გაიწვია **ბაღდადის** ქალაქში **ქართლის** ერის-ერისთავი **ნერსე** და იქ საპყრობილეში ჩასვა. სადაც მან სამი წელიწადი დაჰყო, მაგრამ სამი წლის შემდეგ **აბდილა** მოკვდა და ემირად მისი ძე, **ბაღდი**, დაჯდა. **ახალმა** ემირმა გაათავისუფლა **ნერსე** და დაუბრუნა მას ერისთაობა,

როცა ეს **ნერსე** ერისთავი სამშობლოში დაბრუნდა, მას თან მოყვა ერთი თვრამეტი წლის კეთილ-შობილი სწავლული არაბი, რომელსაც **აბრამი**, ანუ "შემოკლებით, **აბო** ერქვა. პირველად იგი ერისთავის ოჯახში სცხოვრობდა და მისი ერთგული ყრმა "იყო." **მ**აგრამ, რადგანაც ის ცნობის მოყვარე ადამიანი იყო, მოსცლისთანავე შეუდგა ქართული ენის შესწავლას; ამას გარდა იგი ისეთი კეთილი და სათნო კაცი იყო, რომ ყველას შეაყვარა თავი. **რ**ოცა "ქართული "ენა კარგად შეისწავლა, შეუდგა ძველი და "ახალი "ალთქმის "საღმრთო წერილის შესწავლას. **მ**ას უნდოდა **ქ**რისტეს სარწმუნოება საფუძვლიანად გამოერკვია და შეედარებია მაჰმადის სჯულთან. **ამ** გამოკვლევამ დაარწმუნა იგი **ქ**რისტეს სჯულის უპირატესობაში და ამიტომ გადასწყვიტა გული თავის სჯულის უარ-ყოფა და მონათვლა, მაგრამ არაბების ეშინოდა, რომლებიც მაშინ **ს**ა-ქართველოში ბატონობდენ, და ამიტომ ვერ აცხადებდა თავის სურვილს.

მავიდა რამდენიმე ხანი, და არაბთა ემირმა კვლავ დაუწყო დევნა **ნერსე** ერისთავს; იგი იძულებული იყო მიეტოვებინა ქართული და დარიალის ხეობით **ხ**ა**ზ**არეთში **წ**ასულიყო. **თ**ავისი ცოლ-შვილი და ყოველივე სიმდიდრე აფხაზეთში გაგზავნა. **ხ**ა**ზ**ა-რეთის მფლობელმა დიდი პატივით მიიღო ქართლის ერისთავი, მისცა მას ბინა და საზრდო�sp დაუნიშნა. ნერსეს თან ახლდა სამსამდის დარჩენული ვაჭაკი, რომელიც შორის აბოც იმყოფებოდა. რადგანაც აბოს აქ არაბების შიში ალარა ჰქონდა, ამიტომ შეისრულა დიდი ხნის წადილი და მონათლა.

რამდენიმე ხნის შემდეგ ნერსემ სთხოვა ხა**ზ**ა-რეთის მთავარს, გაეტუმრებია იგი აფხაზეთში მან დიდი სიამოვნებით აღესრულა თხოვნა. **ა**ფხაზეთის მთავარმა შესაფერი პატივით მიიღო ძვირფასი სტუმარი და მისი ამალა. როცა მთავარმა და აფხაზეთის ეპისკოპოსმა გაიგეს აბოს მონათვლა, ძლიერ იამათ. **ა**ბო სულითა და გულით ნამდვილი ქრისტიანი იყო და ძლიერ უყვარდა მართლმადა და ღლიაკ.

ნერსესის განდევნის შემდეგ ემირმა მისს ნაცვლად ქართლის ერისთავად დანიშნა **ს**ტეფანოზ, ძე გურგენ ერისთავისა, და დისწული თვით ნერსესი. "ნერ-სეს ძლიერ იამა ეს ამბავი: ეხლა მას შეეძლო უშიშრად ეცხოვრა ქართლში და ამიტომ "აფხაზეთიდან დაბრუნდა თავისს ცოლ-შვილითა და ამალითი.

აფფაზეთის მთავარმა ურჩია აბოს იქ **დ**ა**რ**ჩენილიყო და უშიშრად ეცხოვრა, რადგანაც ქართლში ბევრი არაბები იყვნენ. **მ**აგრამ მან ურჩი მოახსენა და ტფილისში წამოსვლა ამჯობინა. ტფილისში **ამ**ი დაუფარავად აღიარებდა **ქ**ri**ს**ტეს სარწმუნოებას. ტფილისელი არაბები, რომლებიც მას კარგად იცნობდნენ, დასცინოდნენ, აყვედრიდნენ და ზოგნი კიდეც ემუქრებოდნენ. მართლაც, ბევრი ხანი აღარ გასულა, რომ წვიდნენ მისი მტრები ტფილისელ მაჯულთან და მოახსენეს, რომ აქ ერთი გაქრისტიანებული არაბი არისო, რომელიც თვითონაც აშკარად აღიარებს ქრისტეს სჯულს და ხხვებსაც უქადაგებსო. მსაჯულს ეწყინა და გადასწყვიტა აბოს შეპყრობა.

ეს რომ აბოს ნაცნობებმა გაიგეს, მაშინათვე აცნობეს მას და ურჩიეს დამალულიყო, მაგრამ იგი სრულიად არ შეშინდა და უშინდებურად იქცეოდა. ბევრი ხანი **არ** გასულა, მოვიდნენ მსაჯულის "კაცები, შეიპყრეს იგი და წარუდგინეს მას. მსაჯულმა ჯერ ვინაობა გამოჰკითხა და მერე "მრისხანედ, უთხრა:

—**(**რაოგორ გაბმიდე, რომ დაგინებებია თავი შენის სჯულისთვის და ქრისტე გიწამებია? **"**ა**კ**ეთე ტანჯვა და სიკვდილი **არ** გინდ**ო**, ეხლავე **დ**ა**ინ**ებ**ე

36 ეროვნული ბიბლიოთეკა

თავი ქრისტიანობას და შენს უწინდელს სჯულს დაუბრუნდი».

აბომ გაბედვით უპასუხა:

—„მართალია მე ბუნებით არაბი ვარ და სჯულითაც მუსულმანი ვიყავი, მანამ არ გავიგე უპირატესობა ქრისტეს სჯულისა. ეხლა-კი თაყვანსა-ვსცემ ქრისტე-მაცხოვარს, რამეთუ ესე არს ღმერთი ჭეშმარიტ“.

ბაჯავრებულმა მსაჯულმა უბრძანა გაეყარათ მისთვის ხელ-ფეხნი ბორკილი და საპყრობილეში ჩაეგდოთ. „აბოს“-კი უხაროდა და ღმერთს მადლობდა, რომ ღირსი გაჰხდა შეპყრობისა მისის სახელისთვის. საპყრობილეში აბო მარხულობდა და დაუცხრომელად ლოცულობდა დღე და ღამე. ამას გარდა ყველაფერი, რაც კი რამ ჰქონდა, გაეყიდინა და დაუტოვა „ქრისტიანებს, რომლებიც მასთან ერთად იტანჯებოდნენ საპყრობილეში.

ამ დროს მოსი შედიოდნენ მასთან და დაუკვეცნეთ ურ-ევდნენ, „ხელი აიღო ქრისტიანობაზე, არ გაეწირა თავისი თავი, აშორებოდა ტანჯვასა და სიკვდილს, დაუბრუნებოდა ისევ მამა-პაპის სჯულს და მიეღო ბედნიერება, მაგრამ აბო სრულიად „ყურს არ უგდებდა მათს ქადაგებას და არც პასუხს აძლევდა, თითქო ყრუ და მუნჯი ყოფილიყოს. ცხრა დღე გაატარა ნეტარმა აბომ საპყრობილეში ასეთ ყოფაში. „შეკანასკნელ დღეს, „რადგანაც „იცოდა, რომ დიდხანს აღარ აცოცხლებდნენ, გიბადა ტანისამოსი, გააყიდინა და სანთელი და საკმეველი აყიდვინა. მერე გაგზავნა სანთლები ტფილისის ეკკლესიებში და სთხოვა მღვდლებს ეღოცათ მისთვის. მეკითონაც აიღო ორივე ხელებში ანთებული სანთლები და მთელი ღამე ისე ლოცულობდა. მეორე დღე ნათლის ღმის დღე იყო.

როცა გათენდა, მოითხოვა წმიდა საიდუმლო და ეზიარა. ამან მეტის-მეტად გაამხნევა იგი და მზად იყო აღტანა მაცხოვრის გულისთვის ყველგვარი სატანჯველი. შემდეგ ამისა გამოეთხოვა ყველა იქ მყოფ ქრისტიანებს და სთხოვა: „მომიხსენეთ ლოცვასა შინა, რამეთუ არღარა მიხილოთ მე საწუთროსა ამას სოფელსა“.

ამ დროს მართლაც შემოვიდნენ ჯალათები, გამოიყვანეს და წარუდგინეს მსაჯულს. ბაზაზე წმ. აბო ჯვარ-ცმული აეაზავის სიტყვებს იმეორებდა: „მომიხსენე შენ, შეფალო, სასუფეველსა შენსა“.

მსაჯულმა ბევრი ურჩია აეღო ხელი ქრისტეს სჯულზე, მაგრამ აბომ გადაჭრით უარი გამოუცხადა. ბოლოს მსაჯულმა ჰკითხა:

—რაი ეგოდენი სიტკბოება გაქვს ქრისტესაგან, რომლისთვისაც სიკვდილადაც არ გეწყალვის თავი შენი.

წმიდა აბომ უპასუხა:

—«შეკეთუ განგებაეს ცნობად სიტკბოებისა მისისა, შენც გრწმენის ქრისტე და ნათელ იღე მის მიმართ და მაშინ-ღა ღირს იქმნე ცნობად სიტკბოებათა მისთა».

მსაჯული ამ სიტყვებმა ისე გააბრაზა, რომ უბრძანა გაეყვანათ იგი და დაუყოვნებლივ თავი მოეკვეთნათ. იმ წამსვე მივარდნენ ჯალათები და გამოიყვანეს. წმ. აბომ ძლივს მოასწრო პიჯვრის გამოსახვა და ამ სიტყვების წარმოთქმა: «გმადლობ და გაკურთხებ შენ, სამებაო წმიდაო, რამეთუ ღირს მყოფ მე მიმთხვევად ღვაწლსა ამას წმიდათა მოწამეთა შენთასა». ბაათავა თუ არა ეს სიტყვები, კიდეც დაჰსცხეს მას მახვილი და მოჰკვეთეს თავი. ასე აღსრულდა წმ. მოწამე აბო. ეს ამბავი მოხდა 790 წელში.

შემდეგ ამისა მსაჯულს შეასმინეს, რომ უკეთუ არ დავწვი აბოს გვამი, ქრისტიანები წაიღებენ და თაყვანსა სცემენო. მსაჯულმა ნება დართო. შემდეგ ამისა აიღეს პატიოსანი გვამი წმ. აბოსი, დაუდეს ურემზე, გიტანეს ქალაქს გარედ, დააყარეს შეშა და თივა, დასახეს ნავთი, მოუკიდეს ცეცხლი და დასწვეს. დაშთენილი ძვლებიც შეჰკრიბენ, ჩაჰყარეს ცხვრის ტყავში, მოუკრეს მაგრად თავი და გადაგდეს მტკვარში ავლაბრის ხიდთან. იქ, სადაც წმ. აბოს გვამი დასწვეს, დიდხანს დადიოდნენ ქართველები სალოცავად. ამბობენ, იმ ადგილს დიდხანს ღამით ნათელი ადგია.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

აბო თბილელი.

„მოგზაური“
1905 წელს

გამოვა ყოველ-კვირეულ გაზეთად,

ახალის სრულის პროგრამით და მიმართულებით. ფასი იგივე 5 მანეთია წელიწადში, რომელიც ხელის-მომწერს შეუძლიან ნაწილ-ნაწილათაც შემოიტანოს: 3 მანეთი ხელის მოწერის დროს და დანარჩენი 2 მანეთიც პირველ მაისისათვის. პირველი ნომერი გამოვა 16 იანვარს.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, редакція «Могзаури».

რედაქტორ-გამომცემელი **ივანე-პ. როსტომაშვილი.**

3—2

მიიღება ხელის-მოწერა 1905 წლისათვის ორკვირეულ გამოცემათა ქართულს

XXII ს. „მწყემს“-ზე XXII ს.

&

XX ს. რუსულ «ПАСТЫРЬ»-ზე XX ს.

ჟურნალის ფასი:

12 თვით «მწყემსი» 3 მ.	6 თვით «მწყემსი» 2 მ.
— „ რუსული „ 3 ».	— „ რუსული „ 2 »
— „ ორივე გამოცემა »	— „ ორივე გამოცემა 3 »

ბაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება დაბა **ყვირილაში** რედაქციაში, **თბილისში** წ. რა-კ. ხ. ის გამავრცელებელ. ბაზეთ-ჟურნალების წიგნის მაღაზიაში. ვისაც ნაწილ ნაწილად სურს ხელმოსაწერი ფულის შემოტანა მან ორივე ჟურნალისთვის უნდა წარმოადგინოს 3 მან. პირველ იანვარს და 2 მ. პირველ ივლისს. მარტო „მწყემსი“-სთვის: პირველ იანვარს ორი მან. და პირველ ივლისს ერთი მანეთი. სოფლის მასწავლებელთ და ღარიბთ ბაზეთი დაეთმობათ მთელის წლით ორივე გამოცემ **სამ მანეთად.**

რედაქცია იმყოფება დ. **ყვირილაში** რედაქტორის საკუთარ სახლებში.

ბარეშე მცხოვრებთ ჟურნალის დაბარება შეუძლიათ ამ ადრესით: **Въ Квирилы, въ редакцію газеты и журнала „МЦКЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ»**

რედაქციაში მოიპოვება წარსული წლების რამდენიმე სრული გამოცემანი „მწყემსი“-სა, რომელნიც ორ მანეთად დაეთმობათ მსურველთ.

რედაქციაში მოიპოვება აგრეთვე სხვა-და-სხვა სასულიერო შინაარსის გამოცემანი, რომელთა კათალოგი დრო-გამოშვებით ჟურნალშიდაც იბეჭდება და მსურველთაც შეიძლება დაიბარონ რედაქციიდან.

შინაარსი:

სალიტერატურო განყოფილება: უჯერო და უმართლო ცილის წამება, დეკ. დ. ღამბაშიძის — ხალხის მოძრაობა ფორაპნის მაზრაში, მისივე — გურიის ამბები. — საუბარი. გრაფი ვორონცოვ-დაშკოვი. — ჟურნალ-გაზეთებიდან — ახალი ამბები და შენიშვნები,

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ-საღვთო ნოებასა და **კეთილ-ზნეობაზე.** წმიდა მოწამე აბო. — — განცხადება.

რედაქტორ-გამომცემელი დეკ. **დ. ღამბაშიძე** Редакторъ-Издатель **П. Д. Гамбашидзе**

Дозволено цензурою Архимандритъ Георгій 16 Марта *1905 г.*

Типог. редакціи журн. „Пастырь“ (П. Д. Гамбашидзе) въ Квирилахъ въ собст. домѣ.